

1 Existuje v tomto členskom štáte zákonná úprava majetkových pomerov v manželstve? Čo sa v nej stanovuje?

Otázka, komu patrí majetok nadobudnutý počas manželstva a ako sa po skončení manželstva tento majetok rozdelí, vždy závisí od aktuálnych majetkových pomerov manželov podľa rodinného práva. Majetkovoprávne účinky uzavretia manželstva sa upravujú v ustanoveniach o vlastníckych právach v manželstve v občianskom zákonníku (BGB). V občianskom zákonníku sa uvádzajú tieto režimy majetkových pomerov: režim oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov (*Zugewinngemeinschaft*), režim oddeleného majetku manželov (*Gütertrennung*), bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (*Gütergemeinschaft*) a tzv. voliteľný režim oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov (*Wahl-Zugewinngemeinschaft*).

2 Ako si môžu manželia usporiadať majetkové pomery v manželstve? Aké sú v tomto prípade formálne požiadavky?

Ak sa manželia prostredníctvom pred notárom uzatvorenej manželskej zmluvy nedohodnú inak, uplatňuje sa zákonom stanovený majetkový režim oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov. Oddelené nadobúdanie majetku s vyrovnaním prírastkov znamená, že počas manželstva majú manželia majetok oddelený a po ukončení majetkového režimu sa prírastky nadobudnuté v priebehu manželstva vyrovnajú.

Majetkový režim oddeleného majetku manželov sa na rozdiel od predchádzajúceho režimu musí dohodnúť prostredníctvom notárskej zmluvy. Režim oddeleného majetku manželov má za následok úplné oddelenie majetku oboch manželov bez možnosti akéhokoľvek vyrovnania prírastkov po ukončení manželstva. Každý z manželov si ponecháva to, čo nadobudol už pred vstupom do manželstva a čo získal počas manželstva, ako svoj vlastný majetok. Režim oddeleného majetku manželov sa môže začať uplatňovať aj bez výslovnej zmluvnej dohody manželov, napríklad ak sa daný majetkový režim zruší alebo vylúči na základe manželskej zmluvy bez toho, aby sa súčasne dohodol iný majetkový režim.

Na majetkovom režime bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa musia manželia takisto dohodnúť prostredníctvom zmluvy uzatvorenej pred notárom. V bezpodielovom spoluvlastníctve manželov sa majetok prinesený do manželstva a majetok nadobudnutý počas manželstva spravidla stáva spoločným majetkom manželov (tzv. celkovým spoločným majetkom). Okrem spoločného majetku môžu mať manželia tzv. osobitný majetok, ktorý sa nestáva spoločným majetkom manželov. Ide o aktíva, ktoré nemožno previesť prostredníctvom právnych úkonov (napr. nezaložiteľné pohľadávky alebo podiel v partnerstve). A napokon, určité aktíva môžu byť vyhradené ako výlučné vlastníctvo jedného z manželov. Manželia si môžu zvoliť aj osobitnú formu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ktorou je režim nadobúdania majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Na tento účel musia v manželskej zmluve stanoviť, že všetok majetok nadobudnutý pred uzavretím manželstva sa považuje za výhradný majetok.

Cieľom francúzsko-nemeckého voliteľného majetkového režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov je vyhnúť sa potenciálnym problémom vyplývajúcim z dôvodu rozdielnosti úprav, ktoré sa vzťahujú na majetkové pomery, a to najmä v prípade manželstiev medzi francúzskymi a nemeckými občanmi. Ak sa manželia rozhodnú pre tento voliteľný majetkový režim, ich majetok ostane počas manželstva oddelený, rovnako ako v prípade nemeckého režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov. Nadobudnuté prírastky si medzi sebou vyrovnajú až po ukončení majetkového režimu. Napriek obsahovej podobnosti s nemeckým režimom oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov sa voliteľný režim oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov vyznačuje množstvom typicky francúzskych osobitostí. Pri vyrovnávaní prírastkov sa napríklad neberie do úvahy bolesť ani prípadné zhodnotenie nehnuteľností (napr. vyhlásením pozemku za stavebný pozemok).

3 Je slobodná vôľa ako si usporiadať majetkové pomery v manželstve nejakým obmedzená?

Ak sa manželia domnievajú, že im zákonom stanovený majetkový režim oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov v manželstve nebude vyhovovať, môžu uzavrieť pred notárom manželskú zmluvu. Manželia sa napríklad môžu dohodnúť na režime oddeleného majetku alebo na bezpodielovom spoluvlastníctve, alebo v rámci určitého majetkového režimu prijať úpravy, ktoré sa odchyľujú od zákonom stanovených ustanovení. V zmluve sa však môžu stanoviť aj ustanovenia, ktoré sa týkajú vyrovnania hmotného zabezpečenia alebo výživného.

Pri uzatváraní manželskej zmluvy však treba dbať na to, aby boli navrhované ustanovenia skutočne účinné. Ak napríklad dochádza k jednostrannému znevýhodneniu jedného z manželov a k znevýhodneniu sa pridávajú ešte určité ďalšie okolnosti, manželská zmluva sa môže priečiť dobrým mravom, a teda bude neplatná. V takom prípade sa teda naďalej uplatňujú právne ustanovenia, ktoré by manželská zmluva mala vlastne vylučovať. Judikatúra sa v tejto súvislosti veľmi líši. Skutočnosť, či sa ustanovenie naozaj prieči dobrým mravom, a teda je neplatné alebo či sa musí upraviť, preto možno v konečnom dôsledku posudzovať iba od prípadu k prípadu.

4 Aké sú právne účinky rozvodu, rozluky alebo zrušenia majetkových pomerov v manželstve?

Podľa zákonom stanoveného majetkového režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov dochádza v prípade ukončenia majetkového režimu (napr. v dôsledku smrti jedného z manželov, rozvodu alebo zmluvnej dohody na inom majetkovom režime) k takzvanému vyrovnaniu prírastkov.

Vyrovnanie prírastkov spočíva v tom, že manžel, ktorý počas manželstva nadobudol väčší majetok než druhý z manželov, musí druhému manželovi peňažne kompenzovať polovicu rozdielu prírastku majetku.

V prípade majetkového režimu bezpodielového spoluvlastníctva manželov ide pri rozводе (prípadne po splnení konkrétnych povinností) o celkový spoločný majetok. Manželia majú spravidla nárok na polovicu zvyšného prebytku. Ak sa však manželia dohodli na režime oddeleného majetku, po ukončení majetkového režimu k vyrovnávaniu majetku nedochádza, keďže išlo o úplné oddelenie majetku oboch manželov.

Právo na výživné od majetkového režimu nezávisí. Ak manželia žijú oddelene bez toho, aby boli rozvedení, nezaopatrený manžel má počas odluky zo zásady nárok na výživné od zaopatreného manžela. Právo na výživné počas odluky existuje iba do okamihu, kým sa rozvod nestane právoplatným. Po rozводе však môže nezaopatrený manžel za určitých podmienok požiadať o výživné po rozводе manželstva. V zákone sa uznávajú tieto nároky na výživné: výživné v súvislosti so starostlivosťou o dieťa, výživné v súvislosti s vysokým vekom, chorobou alebo so zdravotným postihnutím, výživné v súvislosti s nezamestnanosťou, výživné na dorovnanie rozdielu, výživné na vzdelávanie, ďalšiu odbornú prípravu a rekvalifikáciu a výživné z dôvodu spravodlivosti. Nároky na vyrovnanie a výživné môžu v jednotlivých prípadoch vzniknúť aj po dôvodnom vyhlásení neplatnosti manželstva.

5 Aké sú dôsledky úmrtia jedného z manželov na majetkové pomery v manželstve?

V prípade majetkového režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov dochádza po úmrtí jedného z manželov k paušálnemu vyrovnaniu prírastku zvýšením dedičského podielu zo zákona o jednu štvrtinu bez ohľadu na to, či zosnulý manžel počas manželstva nejaký prírastok nadobudol. Ak sa

manžel, ktorý je stále nažive, nestane dedičom alebo dedičstvo odmietne, môže požiadať o vyrovnanie skutočne vzniknutého prírastku a okrem toho si môže uplatniť tzv. malý povinný dedičský podiel. Malý povinný dedičský podiel sa počíta podľa dedičského podielu zo zákona, pričom sa pri výpočte nezohľadňuje paušálna štvrtina z vyrovnania prírastku.

Ak sa manželia dohodli na režime oddeleného majetku, po zániku manželstva k paušálnemu vyrovnaniu prírastku nedôjde. Uplatňuje sa všeobecné dedenie zo zákona.

V prípade majetkového režimu bezpodielového spoluvlastníctva manželov dedičstvo pozostáva z polovice celkového spoločného majetku, vyhradeného majetku a osobitného majetku poručiteľa. Dedičský podiel pozostávajúceho manžela sa určuje na základe všeobecných predpisov.

6 Ktorý orgán má právomoc rozhodovať vo veci majetkových pomerov v manželstve?

V majetkovoprávných veciach, teda konaniach, ktoré sa týkajú nárokov vyplývajúcich z majetkových pomerov manželov, najmä vyrovnania prírastku manželov, je vecne príslušný rozhodovať rodinný súd.

7 Aké sú dôsledky majetkových pomerov v manželstve na právne vzťahy medzi jedným z manželov a treťou osobou?

Zosobášená osoba spravidla ručí iba za svoje vlastné dlhy, a to iba svojím vlastným majetkom. Toto sa nevzťahuje na záväzky manželov, ktorými sa zabezpečuje primerané pokrytie každodenných životných potrieb rodiny.

V prípade majetkového režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov sa na zásadu dispozičnej voľnosti vzťahujú isté výnimky. Ak chce jeden z manželov disponovať celým alebo takmer celým majetkom (predať ho, darovať a pod.), potrebuje na to súhlas druhého manžela. To isté platí, ak zosobášená osoba chce disponovať vybavením, ktoré sa síce nachádza v jej/jeho výlučnom vlastníctve, ale zároveň patrí do manželskej domácnosti.

V prípade majetkového režimu oddeleného majetku manželov môže príslušný manžel disponovať celkovým vlastným majetkom, respektíve na disponovanie s vybavením domácnosti nepotrebuje súhlas druhého manžela.

Ak sa manželia dohodli na majetkovom režime bezpodielového spoluvlastníctva, spravujú spravidla celý majetok spoločne, pokiaľ nebola správa majetku na základe manželskej zmluvy prevedená výlučne na jedného z manželov. Celkovým spoločným majetkom sa ručí za záväzok vyplývajúci z právneho úkonu, ktorý na seba prevzal jeden z manželov počas bezpodielového spoluvlastníctva iba vtedy, ak druhý z manželov s právnym úkonom súhlasí alebo ak sa právny úkon uplatňuje na celkový spoločný majetok aj bez jeho súhlasu.

8 Krátky opis postupu rozdelenia majetkových pomerov v manželstve v tomto členskom štáte vrátane ich vysporiadania a zániku.

Domácnosť manželov a vybavenie domácnosti sa môže rozdeliť počas odluky, respektíve po rozvode. Ak spoluvlastníctvo vzniklo inak a manželia sa nedokážu dohodnúť, daná vec sa vydraží a výnosy sa rozdelia.

9 Aký je postup a dokumenty alebo informácie, ktoré sa zvyčajne vyžadujú na účely registrácie nehnuteľného majetku?

Ak si manželia ako majetkový režim zvolia bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, musia na katastrálnom úrade predložiť pred notárom uzatvorenú manželskú zmluvu a požiadať o úpravu záznamu v katastri nehnuteľností. Vo všetkých ostatných prípadoch, t. j. ak si manželia ako majetkový režim nezvolia bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, záznam v katastri nehnuteľností upravovať netreba.

Posledná aktualizácia: 02/11/2023

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.